

ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας
Ιγγλέζου Ευσταθία
ΑΜ: 1561201500061

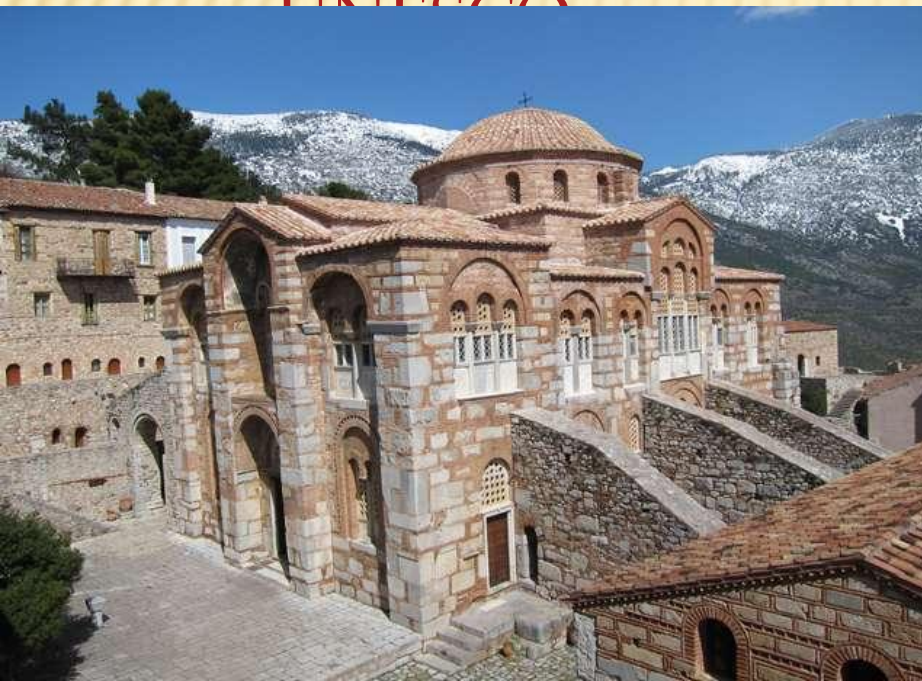

ΜΟΝΗ ΟΣΙΟΥ ΛΟΥΚΑ

Η Μονή Οσίου Λουκά, κτίστηκε κατά τον 11^ο αιώνα σε υψόμετρο 430 μ. στις δυτικές υπώρειες του Ελικώνα στο Στείρι Βοιωτίας. Αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα μνημεία της μεσοβυζαντινής τέχνης και αρχιτεκτονικής και περιλαμβάνεται στον κατάλογο μνημείων παγκόσμιας κληρονομιάς

UNESCO

Ιδρυτής της μοναστικής ζωής στη Μονή είναι ο ίδιος ο Όσιος, ο οποίος ασκήτευσε εκεί τα τελευταία επτά χρόνια της ζωής του (946-953). Είχε γεννηθεί στο Καστρί Φωκίδας το 896 από γονείς πρόσφυγες από την Αίγινα. Από νωρίς ακολούθησε το μοναχισμό και στα τέλη του 910 ή 911 βρίσκεται ως μοναχός στην Αθήνα, ύστερα σε διάφορα ησυχαστήρια της Φωκίδας και της αντίπερα κορινθιακής ακτής στο Κόρφο Κορινθίας. Το 946/947 εγκαθίσταται στην τοποθεσία του σημερινού μοναστηριού και πεθαίνει το 953. Ο Όσιος ήταν μορφή αγαπητή στον τοπικό πληθυσμό. Άσκησε φιλανθρωπικό και θεραπευτικό έργο.

Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΟΣ

Ο Όσιος το 946, έκτισε το κελί του, ένα εκκλησάκι για να προσεύχεται και έφτιαξε έναν ωραίο κήπο, όπου καλλιεργούσε τα χορταρικά του. Η φήμη του τράβηξε εκεί και άλλους ασκητές, όπως τον Γρηγόριο, τον Παγκράτιο, τον Θεοδόσιο. Το Νοέμβριο του 952 πρόβλεψε το θάνατο του και στις 7 Φεβρουαρίου του 953 εγκατέλειψε την επίγεια ζωή.

Ο μαθητής του Γρηγόριος τον έθαψε μέσα στο κελί του. Μετά το θάνατά του, η φήμη ότι το λείψανά του ήταν θαυματουργά έκανε πλήθος πιστών να συρρέουν στο μοναστήρι για να θεραπευθούν, και τα αρχικά κτίσματα έδωσαν τη θέση τους σε μνημειωδέστερα κτίρια.

Ο Όσιος Λουκάς είχε προφητέψει το 941 ότι «Ρωμανός Κρήτην χειρούται», θα ελευθερώσει δηλαδή την Κρήτη από τους Σαρακηνούς. Όταν ρωτήθηκε αν επρόκειτο για τον αυτοκράτορα Ρωμανό Α' που βασίλευε την εποχή εκείνη, απάντησε «ουχ ούτος αλλ' έτερος». Έτσι η ανέγερση του Καθολικού συνδυάστηκε με την προφητεία αυτή, γιατί ήταν επόμενο ο αυτοκράτορας του Βυζαντίου Ρωμανός Β' να θέλησε να ανεγείρει έναν μεγαλοπρεπή ναό από ευγνωμοσύνη στον Όσιο για την απελευθέρωση της Κρήτης (961), όπως είχε προφητέψει είκοσι χρόνια νωρίτερα

Ο ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ, Ο ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΟΣ ΣΤΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ

Ακολουθεί τον αρχιτεκτονικό τύπο του σύνθετου τετρακίονιου σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλο, ο οποίος διακρίνει την αρχιτεκτονική σχολή της Κωνσταντινούπολης.

Η μοναδική τοιχογραφία που σώθηκε από την αρχική διακόσμηση του ναού της Παναγίας ιστορεί την εμφάνιση του αρχάγγελου Μιχαήλ στον Ιησού του

ΤΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ, Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ

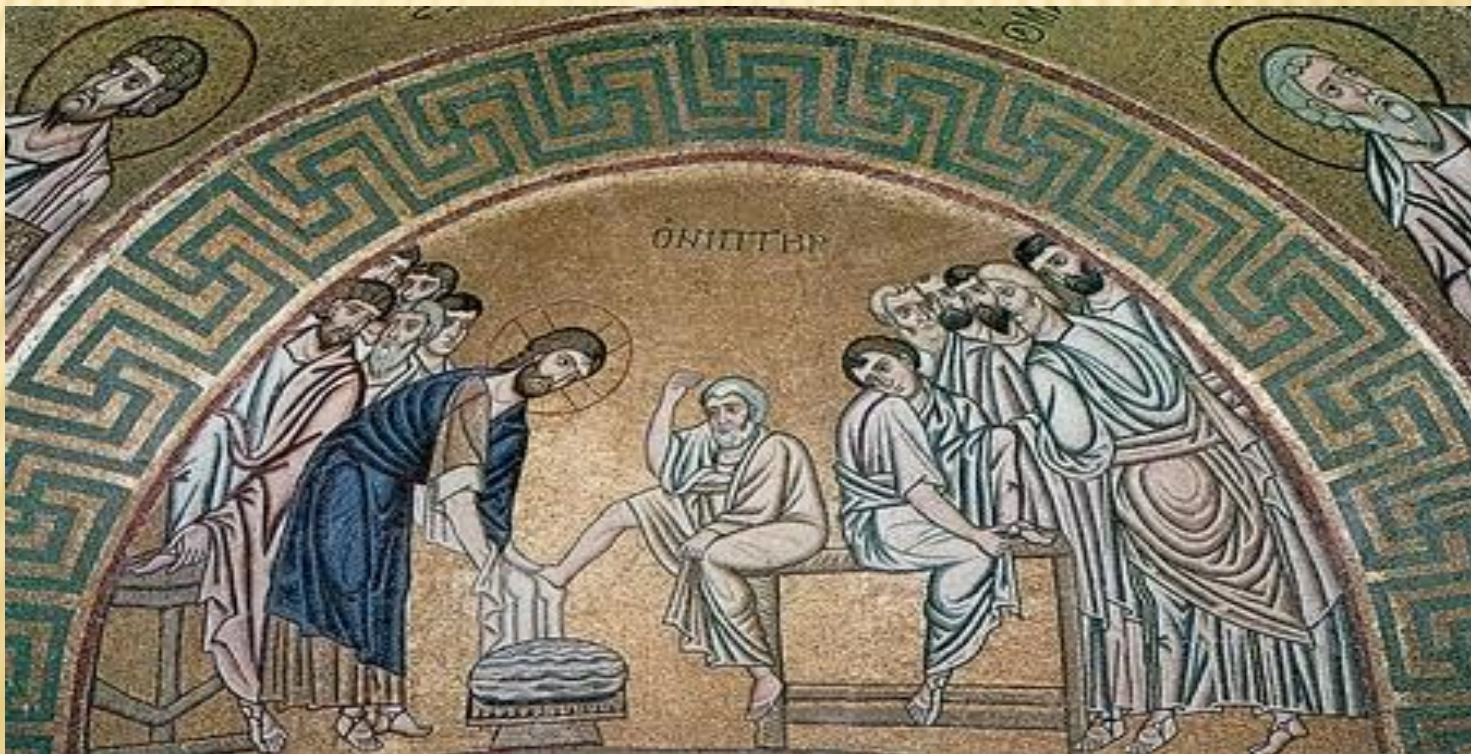
Το Καθολικό, που χτίστηκε για να στεγάσει τα λείψανα του οσίου, είναι η μεγαλύτερη εκκλησία του συγκροτήματος και βρίσκεται στα νότια της εκκλησίας της Παναγίας. Ανήκει στον αρχιτεκτονικό τύπο του σταυροειδούς οκταγωνικού ναού, στον οποίο ο τρούλος (διαμέτρου περίπου 9 μ.) στηρίζεται σε οκτώ πεσσούς αντί των τεσσάρων του κανονικού εγγεγραμμένου σταυροειδούς ναού. Οι πεσσοί αυτοί είναι τοποθετημένοι πιο κοντά στους τοίχους διευρύνοντας τον κεντρικό χώρο του κυρίως ναού. Ο συγκεκριμένος τύπος είναι ειδικότερα γνωστός ως σύνθετος οκταγωνικός ή ηπειρωτικός, καθώς η σταυροειδής διάταξη διατηρείται στις καμάρες της οροφής και ανάμεσά τους παρεμβάλλονται ημιχώνια. Χαρακτηριστικό του τύπου είναι και η διαμόρφωση περιστώου γύρω από τον κεντρικό χώρο του κυρίως ναού.

ΤΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ, Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ

ΤΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ, Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ

Το καθολικό περιέχει τα πιο καλοδιατηρημένα σύνολα ψηφιδωτών από την περίοδο της Μακεδονικής Αναγέννησης στο Βυζάντιο.

Η ΜΑΡΜΑΡΙΝΗ ΛΕΙΨΑΝΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ

Από τα παρεκκλήσια που πλαισιώνουν τον τετράγωνο πυρήνα ιδιαίτερη σημασία έχει το βορειανατολικό γιατί εκεί έχει τοποθετηθεί η μαρμαρίνη λειψανοθήκη του οσίου. Είναι το τμήμα του καθολικού που συνδέεται με το ναό της Παναγίας, διευκολύνοντας τη διέλευση των προσκυνητών μπροστά από το λείψανο και την είσοδό τους στο ναό της Παναγίας

Η ΚΡΥΠΤΗ

Ταυτόχρονα με το καθολικό κτίσθηκε η κρύπτη που έχει σε κάτοψη το σχήμα σταυροειδούς τετρακιόνιου ναού. Στην κρύπτη στεγάζεται ο αρχικός τάφος του οσίου Λουκά, που βρίσκεται στο βόρειο τοίχο, ακριβώς κάτω από το χώρο του καθολικού, όπου τοποθετήθηκε η λειψανοθήκη του οσίου

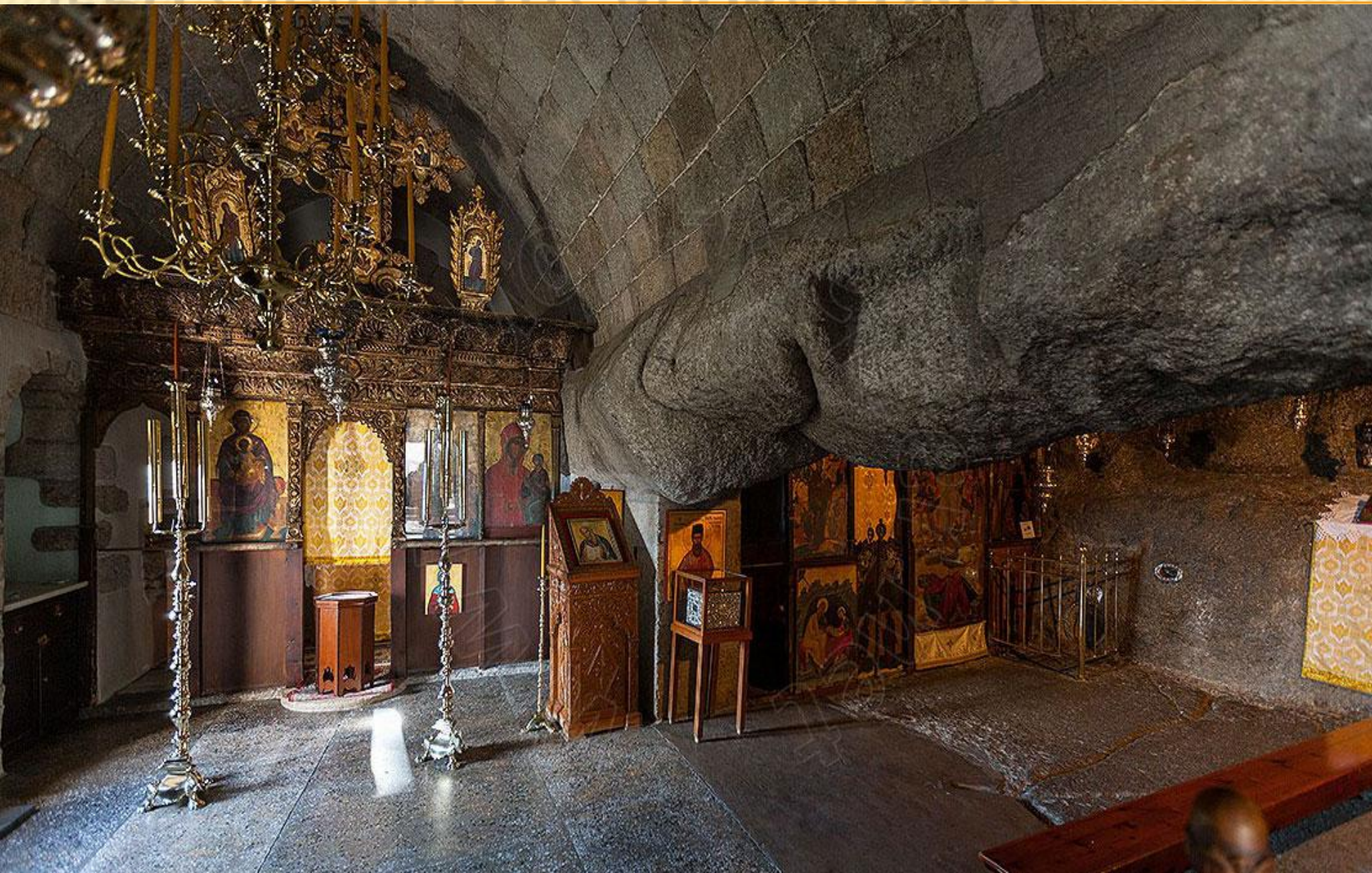
Ο Όσιος είχε μεγάλη θαυματουργική και θεραπευτική δύναμη. Άπειρα είναι τα θαύματα που έκανε στη ζωή του, αλλά και μετά το θάνατο του εκατοντάδες και χιλιάδες ασθενείς έρχονταν προσκυνητές και ικέτες στον τάφο του από τον οποίο ανάβλυζε μύρο, και έβρισκαν τη θεραπεία τους.

Ο Όσιος είχε και προφητική ικανότητα. Πολλά γεγονότα είχε προβλέψει, όπως την επιδρομή των Βουλγάρων, την απελευθέρωση της Κρήτης από την κατοχή των Αράβων, το θάνατό του κ.λ.π.

Δικαιολογημένη λοιπόν ήταν η εκτίμηση και η αγάπη που είχαν γι' αυτόν όλοι οι Χριστιανοί.

Αυτές οι ικανότητες του οσίου και η φήμη του μετά θάνατον συνέβαλαν ώστε να αποκτήσει η περιοχή τεράστιο προσκυνηματικό ενδιαφέρον

ΙΕΡΟ ΣΠΗΛΑΙΟ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗΣ

Τοποθετημένο στο λόφο μεταξύ της Σκάλας και της Χώρας, το Ιερό Σπήλαιο της Αποκάλυψης είναι ένα από τα σημεία αναφοράς όχι μόνο της Πάτμου, αλλά του χριστιανισμού παγκοσμίως. Το σπήλαιο αυτό αποτέλεσε το καταφύγιο του Ηγαπημένου Μαθητή του Ιησού, Ιωάννη το 95 μ.Χ. , όταν ο αυτοκράτορας Δομητιανός τον εξόρισε στην Πάτμο, τιμωρώντας τον για την κριτική που έκανε του Θεού στην Έφεσο.

Στην εξορία του και σε αυτή την πνευματική του αποστολή τον συνοδεύει ο πιστός του μαθητής Πρόχορος. Σύμφωνα με τη χριστιανική παράδοση, κατά τη διάρκεια της διαμονής του Ιωάννη στο σπήλαιο, σκίστηκε ο βράχος, και μέσα από τρεις μικρότερες σχισμές, που συμβολίζουν την Αγία Τριάδα, ακούστηκε η φωνή του Θεού, που υπαγόρευσε στον Ιωάννη το Ιερό Βιβλίο της Αποκάλυψης. Ενδέχεται στο ίδιο μέρος να πραγματοποιήθηκε και η συγγραφή του 4ου κατά Ιωάννη Ευαγγελίου.

Σήμερα, το Ιερό Σπήλαιο της Αποκάλυψης έχει διαμορφωθεί σε λατρευτικό χώρο, όπου δίνεται η δυνατότητα στον προσκυνητή να δει το χώρο στον οποίο γράφτηκε η Αποκάλυψη, να αγγίξει την τριπλή σχισμή στο βράχο, να επεξεργαστεί το σημείο στο οποίο αναπαύοταν ο Ευαγγελιστής, καθώς και να αγγίξει τα κοιλώματα στον βράχο από όπου πιανόταν για να σηκωθεί, ενώ ακόμα έχει δημιουργηθεί σε ύψος ανθρώπινου αναστήματος το αναλόγιο του Προχόρου.

Το 1
UNE

από την

ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΑΓΙΟΥ ΙΣΙΔΩΡΟΥ ΣΤΗΝ ΧΙΟ

Καταγόμενος από ειδωλολατρική, αλλά αρχοντική οικογένεια της Αλεξάνδρειας, γεννήθηκε περί το 230 μ.Χ. Υπηρετούσε ως αξιωματικός του ρωμαϊκού στόλου. Όταν όμως η μοίρα του στόλου αγκυροβόλησε στη Χίο, ήρθε σε επαφή με τη χριστιανική κοινότητα του νησιού και έτσι εγκολπώθηκε τον Χριστό. Το γεγονός αυτό καταγγέλθηκε στον ειδωλολάτρη ναύαρχο Νουμέριο, ο οποίος άρχισε να παρακαλεί τον Ισίδωρο να αρνηθεί τον Ιησού Χριστό και να θυσιάσει στα ψεύτικα είδωλα. Η ακλόνητη πίστη του τον οδήγησε στη φυλακή και σε φρικτά βασανιστήρια.

Αφού δόθηκε η εντολή να δέσουν τον νεαρό Ισίδωρο σε άλογα, τον έσυραν σε μια διαδρομή από την πόλη της Χίου έως το χωριό Νεοχώρι. Ο αιμόφυρτος και τραυματισμένος Ισίδωρος έμεινε ζωντανός χάρη στο ακμαίο του φρόνημα και την πλήρη αφοσίωσή του, μέχρι που αποφασίστηκε ο αποκεφαλισμός του.

Το μαρτύριο του Αγίου Ισιδώρου, το οποίο έλαβε χώρα στις **14 Μαΐου του 250 μ.Χ.**, κατέστη φωτεινό παράδειγμα και σημείο ευλαβικής αναφοράς για μάρτυρες, νεομάρτυρες, επισκόπους, ασκητές και οσίους, που γεννήθηκαν, έζησαν ή τελείωσαν την επίγεια ζωή τους στο μυροβόλο νησί της Χίου, το οποίο αγίασαν με τα θαύματά τους.

Το ξωκλήσι του Άγιου Ισιδώρου στο
Νεοχώρι όπου ήταν και ο τόπος μαρτυρίας

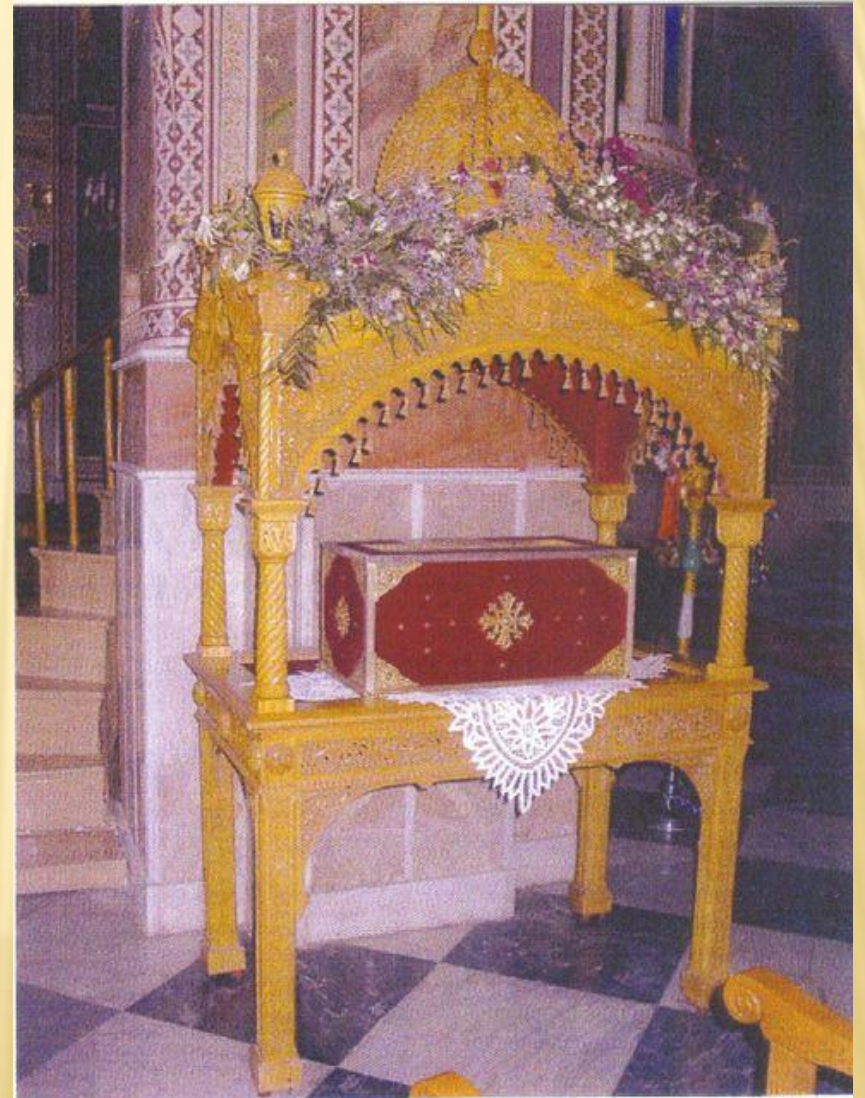
Μετά τη μαρτυρική τελείωση του Αγίου Ισιδώρου μια γυναίκα, ονόματι **Μυρόπη**, πήρε κρυφά το σώμα του νεαρού και το ενταφίασε με τις πρέπουσες τιμές. Όμως η σθεναρή ομολογία της πράξης της στον ναύαρχο Νουμέριο, όταν μάλιστα παρουσιάσθηκε από μόνη της ενώπιον του, προκάλεσε τον ανελέητο βασανισμό και τον εγκλεισμό της στη φυλακή, όπου και παρέδωσε την ψυχή της. Ενταφιάσθηκε δίπλα από τον τάφο του Αγίου Ισιδώρου.

Οι Χιώτες έχτισαν τον 5^ο αιώνα μ.Χ. πάνω στον τάφο του ένα ναό σε τρίκλιτη βασιλική.

Το **1125μ.Χ.** και μετά την κατάληψη της Χίου από τους Ενετούς επί των ημερών του βυζαντινού αυτοκράτορος Ιωάννου Β' Κομνηνού (1118-1143), **εκλάπη το λείψανο του Αγίου Ισιδώρου και μετεκομίσθη στη Βενετία**, όπου και φυλάσσεται μέχρι σήμερα στο ομώνυμο παρεκκλήσιο του Αγίου στον Καθεδρικό Ναό του Αγίου Μάρκου μαζί με την τίμια κάρα του, η οποία έφθασε στη Βενετία το 1627 μ.Χ

Το 1967 και κατόπιν ενεργειών του Μητροπολίτου Μυτιλήνης Ιακώβου, προς τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, ο Καρδινάλιος Ουρμπάνι υποσχέθηκε να αποστείλει στην Τοπική Εκκλησία της Χίου τμήμα του ιερού λειψάνου του πρωτομάρτυρος Αγίου Ισιδώρου.

Έτσι την Κυριακή της Πεντηκοστής 18 Ιουνίου 1967 ο χιακός λαός υποδέχθηκε με ευλάβεια και συγκίνηση στο λιμάνι της Χίου το τμήμα του ιερού λειψάνου του πρωτομάρτυρος της νήσου Αγίου Ισιδώρου. Στη συνέχεια μεταφέρθηκε με την πρέπουσα εκκλησιαστική λαμπρότητα στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό των Αγίων Μηνά, Βίκτωρος και

**ΤΕΛΟΣ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ**

Ευχαριστώ...